

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2010. gada 27. maijam, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums būs 0.7–1.3% 2010. gadā un 0.2–2.2% 2011. gadā, gūstot labumu no tautsaimniecības atveseļošanās perspektīvas visā pasaulē. Paredzams, ka iespēju aplēšu periodā saglabāsies mērena inflācija, ko mazinās ekonomiskais atslābums euro zonā. Paredzams, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais rādītājs būs 1.4–1.6% 2010. gadā un 1.0–2.2% 2011. gadā.

1. ielikums

TEHNISKIE PIENĒMUMI PAR PROCENTU LIKMĒM, VALŪTU KURSIEM, PREČU CENĀM UN FISKĀLO POLITIKU

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un gan enerģijas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2010. gada 20. maijā.¹ Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar šo metodi īstermiņa procentu likmju kopējais vidējais rādītājs 2010. gadā būs 0.8% un 2011. gadā – 1.1%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm liecina, ka 2010. gada vidējais līmenis (3.9%) pieaugs līdz 4.2% 2011. gadā. Pamataplēsē ņemta vērā nesenā finansēšanas nosacījumu uzlabošanās un ietverts pieņēmums, ka banku aizdevumu procentu likmju starpības ar minētajām procentu likmēm iespēju aplēšu periodā nedaudz samazināsies. Līdzīgi tiek pieņemts, ka kredītēšanas nosacījumi iespēju aplēšu periodā pakāpeniski tiks atviegloti. Runājot par preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2010. gadā būs 79.5 ASV dolāri par barelu un 2011. gadā – 83.7 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros 2010. gadā palielināsies par 17.9%, bet 2011. gadā kāpums būs mērenāks – 1.2%.

Pieņēmumi par divpusējiem valūtas kursiem iespēju aplēšu periodā nemainās salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kas dominēja 10 darbadienu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka euro kurss attiecībā pret ASV dolāru 2010. gadā varētu būt 1.30 un 2011. gadā – 1.26, bet euro efektīvais kurss 2010. gadā varētu samazināties vidēji par 6.4% un 2011. gadā – vēl par 1.8%.

Pieņēmumi par fiskālo politiku balstīti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2010. gada 27. maijā. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau sīki izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

¹ Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz 2011. gada beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2010. gada beigām atbilstīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* (ECB, 2001. gada jūnijs), kas pieejams ECB interneta lapā. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* (ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta lapā.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecības attīstības perspektīvas turpināja uzlaboties straujāk, nekā prognozēts ECB speciālistu marta makroekonomiskās iespēju aplēsēs. Paredzams, ka 2010. gada 2. pusgadā būs vērojama īslaicīga pasaules tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanās, atspoguļojot dažu to faktoru pavājināšanos, kuri sākotnēji veicināja atveseļošanos, piemēram, politikas stimulējošo pasākumu un krājumu cikla pavājināšanos. Pēc tam paredzams, ka globālo aktivitāti veicinās finansēšanas nosacījumu normalizēšanās, kā arī neliela konfidences un darba tirgus uzlabošanās. Gaidāms, ka pasaules tautsaimniecības izaugsme joprojām būs lēnāka par agrākajām 2010. un 2011. gada tendencēm, jo īpaši lēna atveseļošanās pēc finanšu krīzes ir attīstītajās valstīs. Gaidāms, ka pasaules reālais IKP ārpus euro zonas esošajās valstīs 2010. gadā pieaugs par 4.7% un 2011. gadā – par 4.1%. Paredzams, ka 2010. gadā pieaugums euro zonas eksporta tirgos būs aptuveni 8.6% un 2011. gadā – 6.0%.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA IESPĒJU APLĒSES

Reālais IKP 2010. gada 1. ceturksnī palielinājās mēreni. Pieejamie dati liecina, ka krājumi ievērojami veicināja izaugsmi, turpretī vairāki citi faktori (piemēram, automobiļu iegādei paredzēto valdības stimulējošo pasākumu beigšanās un nelabvēlīgi laika apstākļi) mazināja iekšzemes pieprasījuma kāpumu. Paredzams, ka 2. ceturksnī reālā IKP pieaugums būs ievērojami lielāks, gūstot labumu arī no būvniecības aktivitātes atsākšanās. Tomēr gaidāms, ka 2010. gada atlikušajos mēnešos izaugsme joprojām būs mērena, jo vājināsies faktori, kas atveseļošanās sākumposmā īslaicīgi veicināja izaugsmi, piemēram, fiskālie stimuli un krājumu cikls. Paredzams, ka turpmāk ekonomiskā izaugsme kļūs spēcīgāka ar pakāpeniski augošu iekšzemes pieprasījuma atbalstu. Gaidāms, ka monetārās politikas virzības un būtisko centienu atjaunot finanšu sistēmas funkcionēšanu novēlotā ietekme visā iespēju aplēšu periodā stimulēs aktivitāti. Tomēr paredzams, ka izaugsme 2010. un 2011. gadā joprojām būs vājāka nekā pirms recesijas, jo dažādos sektoros vēl arvien jāveic bilanču uzlabošana, turpretī privāto patēriņu mazina augstais bezdarbs, piesardzības uzkrājumi un mērenais ienākumu pieaugums. Turklāt perspektīvā ņemtas vērā arī notiekošās fiskālās korekcijas ar mērķi atjaunot un nostiprināt konfidenci attiecībā uz stabilitāti vidējā termiņā. Gada izteiksmē pēc samazinājuma par 4.1% 2009. gadā gaidāms, ka reālais IKP 2010. gadā palielināsies par 0.7–1.3% un 2011. gadā – par 0.2–2.2%.

Gaidāms, ka no IKP iekšzemes komponentiem privātie nemājokļu ieguldījumi 2010. gadā joprojām būs diezgan vāji, jo tos ierobežos augstās neizmantoto jaudu rezerves, vājās un neskaidrās pieprasījuma perspektīvas, zemā pelnītspēja un ierobežotais finansējums, taču pēc tam tie lēnām uzlabosies. Pēc zināmām īstermiņa ar laika apstākļiem saistītām svārstībām 2010. gada sākumā paredzams, ka ieguldījumi mājokļos joprojām būs mēreni, jo tos samazinās notiekošās korekcijas dažu valstu mājokļu tirgos. Atbilstoši fiskālo pasākumu programmām, kas publiskas vairākās euro zonas valstīs un pēc tam pārtrauktas, tiek pieņemts, ka valsts ieguldījums 2010. gadā reālajā izteiksmē stabilizēsies, pirms ievērojami samazināsies nākamajā gadā.

Gaidāms, ka privātā patēriņa pieaugums 2010. gadā mēreni palielināsies, pirms pakāpeniski turpinās pieaugt nākamajā gadā. Gaidāms, ka reālos ienākumus kopumā mazinās paredzētais vājais nodarbinātības pieaugums. Vienlaikus paredzams, ka uzkrājumu rādītājs joprojām būs ievērojami virs pirmskrīzes līmeņa, jo vēl arvien tiek saglabāti daži piesardzības uzkrājumi, ievērojot lielo ekonomisko nenoteiktību un pieticīgās izaugsmes perspektīvas. Tomēr gaidāms, ka uzkrājumu rādītājs mazliet samazināsies, jo ekonomiskā situācija pakāpeniski uzlabojas.

1. tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)^{1), 2)}

	2009	2010	2011
SPCI	0.3	1.4 – 1.6	1.0 – 2.2
Reālais IKP	-4.1	0.7 – 1.3	0.2 – 2.2
Privātais patēriņš	-1.2	-0.2 – 0.4	-0.2 – 1.6
Valdības patēriņš	2.6	0.3 – 1.3	-0.3 – 1.1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-10.8	-3.4 – -1.2	-2.1 – 2.7
Eksports (preces un pakalpojumi)	-13.2	5.5 – 9.1	1.1 – 7.9
Imports (preces un pakalpojumi)	-12.0	3.8 – 7.0	0.4 – 6.8

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Eksporta un importa iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Dati attiecas uz visām 16 euro zonas valstīm.

Euro zonas eksports pagājušā gada beigās sāka atlabt un atkal strauji palielinājās 2010. gada sākumā. Iespēju aplēšu periodā ārējā pieprasījuma un lielākas konkurētspējas ietekmē turpinās eksporta atveseļošanās. Tādējādi paredzams, ka neto tirdzniecība pozitīvi ietekmēs IKP pieaugumu gan 2010., gan 2011. gadā.

Atspoguļojot novēlotās korekcijas saistībā ar krāso ražošanas apjoma sarukumu, kas novērots līdz 2009. gada vidum, un gaidāmo ekonomiskās aktivitātes lēno atveseļošanos, kā arī algu neelastības samazināšanos, gaidāms, ka pirms stabilizēšanās bezdarba līmenis līdz 2011. gada sākumam palielināsies.

Gaidāms, ka, galvenokārt atspoguļojot krīzes ietekmi, potenciālā izaugsme būs mērena, lai gan iespēju aplēšu periodā nedaudz uzlabosies. To nosaka strukturālā bezdarba pieaugums, zemāks darbaspēka līdzdalības līmenis un straujais ieguldījumu apjoma samazinājums, kas ietekmē pamatkapitālu. Šīs ietekmes apjoms tomēr ir ļoti nenoteikts, un potenciālās izaugsmes un attiecīgi ražošanas apjoma starpības iespēju aplēses saistītas ar vēl lielāku nenoteiktību nekā parasti. Neraugoties uz to, gaidāms, ka paredzamā ražošanas apjoma starpība iespēju aplēšu periodā nedaudz samazināsies, taču joprojām būs negatīva.

CENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

Paredzams, ka pēc būtiska pieauguma 2010. gada martā kopējās SPCI inflācijas līmenis 2010. gada 2. pusē nedaudz turpinās palielināties, galvenokārt saistībā ar bāzes efektiem, ko izraisījis agrākais pārtikas cenu kritums. Pēc tam gaidāms, ka inflācija mazliet vājināsies atbilstoši pieņēmumam par enerģijas cenu augšanas līmeņa samazinājumu. Turpretī paredzams, ka SPCI pieauguma temps, izņemot pārtiku un enerģiju, iespēju aplēšu periodā pakāpeniski palielināsies, pamatojoties uz aktivitātes un darba tīrģus uzlabošanās. Gaidāms, ka kopējā gada inflācija būs 1.4–1.6% 2010. gadā un 1.0–2.2% 2011. gadā.

Paredzams, ka ārējo cenu spiediens 2010. gadā palielināsies, plaši atspoguļojot pieņēmumus par preču cenu tendencēm un euro kursa kritumu, taču 2011. gadā mazināsies. Runājot par iekšzemes cenu spiedienu, paredzams, ka 2010. gadā atlīdzības pieaugums par vienu nostrādāto stundu spēcīgi samazināsies. Tāpēc gaidāms tikai pakāpenisks un mērens palielinājums. Paredzētā spēcīgā darba ražīguma uzlabošanās un šis kopumā mērenais algu profils liecina par vienības darbaspēka izmaksu pieauguma tempa būtisku palēninājumu 2010. gadā, kam sekos ierobežots uzlabojums. Savukārt paredzams, ka peļņas maržas ievērojami uzlabosies 2010. gadā un pēc tam turpinās palielināties stabilā tempā, ko veicinās aktivitātes uzlabošanās un mērenās darba samaksas kāpuma prognozes.

SALĪDZINĀJUMS AR 2010. GADA MARTA IESPĒJU APLĒSĒM

Salīdzinājumā ar 2010. gada marta "Mēneša Biļetenā" publicēto reālā IKP pieauguma diapazonu 2010. gadā iespēju aplēšu diapazons koriģēts un palielināts, atspoguļojot dinamiskāku pieprasījumu īstermiņā, nekā iepriekš gaidīts. Vienlaikus 2011. gada diapazons noteikts zemāks, atspoguļojot galvenokārt iekšzemes pieprasījuma perspektīvu lejupvērstās korekcijas.

Attiecībā uz SPCI inflāciju iespēju aplēšu diapazons 2010. gadam ir tuvu martā publicētajam maksimumam, turpretī 2011. gada diapazons atrodas mazliet augstāk nekā iepriekšējās iespēju aplēsēs. Augšupvērstā korekcija galvenokārt saistīta ar ietekmi, ko izraisa spēcīgāki pieņēmumi par preču cenām euro.

2. tabula. Salīdzinājums ar 2010. gada marta iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2010	2011
Reālais IKP – 2010. gada marts	0.4–1.2	0.5–2.5
Reālais IKP – 2010. gada jūnijs	0.7–1.3	0.2–2.2
SPCI – 2010. gada marts	0.8–1.6	0.9–2.1
SPCI – 2010. gada jūnijs	1.4–1.6	1.0–2.2

2. ielikums

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Pieejamas arī vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu).

Pašlaik pieejamās citu institūciju prognozes rāda, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2010. gadā palielināsies par 0.9–1.2% un 2011. gadā – par 1.5–1.8%. Visas šīs prognozes iekļaujas Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonos.

Attiecībā uz inflāciju pieejamās citu institūciju prognozes paredz, ka vidējā SPCI gada inflācija 2010. gadā būs 1.1–1.5% un 2011. gadā – 1.0–1.7%. Šīs inflācijas prognozes arī iekļaujas Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonos.

Tabula. Euro zonas IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2010	2011	2010	2011
SVF	2010. gada aprīlis	1.0	1.5	1.1	1.3
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2010. gada aprīlis	1.1	1.5	1.4	1.5
Eiropas Komisija	2010. gada maijs	0.9	1.5	1.5	1.7
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2010. gada maijs	1.1	1.5	1.3	1.4
OECD	2010. gada maijs	1.2	1.8	1.4	1.0
Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses	2010. gada jūnijs	0.7–1.3	0.2–2.2	1.4–1.6	1.0–2.2

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2010. gada pavasaris; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada aprīlis; OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada maijs; *Consensus Economics* prognozes un ECB profesionālo prognozētāju aptauja.

Piezīmes. Gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2010

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta lapa: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.